

VIZUÁLNÍ STYL HUDEBNÍHO KLUBU

Simona Lošková

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací
Ateliér Grafický design
akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Simona Lošková**
Osobní číslo: **K16042**
Studijní program: **B8206 Výtvarná umění**
Studijní obor: **Multimédia a design - Grafický design**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Vizuální styl hudebního klubu**

Zásady pro vypracování:

Rozsah teoretické práce minimálně 25 stran + obrazové přílohy (dokumentace praktické části). Práci odevzdat v elektronické podobě (dle předepsané celouniverzitní šablony viz Směrnice rektora č. 7/2018) ve formátu PDF na 1 ks CD (DVD) nosiče, dále odevzdat 2 kusy výtisků práce v pevné vazbě (v jedné z nich bude vlepeno CD) a 1 výtisk graficky zpracované bakalářské práce, která má volnější grafickou podobu.

1. Teoretická část: historie a současná podoba hudebních klubů v České republice a zahraničí z pohledu grafického designu
2. Praktická část: vizuální styl hudebního klubu

Rozsah bakalářské práce: viz Zásady pro vypracování
Rozsah příloh: viz Zásady pro vypracování
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/umělecké dílo

Seznam odborné literatury:

KOLESÁR, Zdeno. Kapitoly z dejín grafického dizajnu. Bratislava: Slovenské centrum dizajnu, 2006. ISBN 80-968658-5-4

BAČUVČÍK, Radim. Hudba v reklamě a dalších oblastech marketingové komunikace. Zlín: VeRBuM, 2014. ISBN 978-80-87500-51-4

OCHS, Michael. 1000 record covers. Köln: Taschen, 2005. ISBN 978-3-8228-4085-6

BLÜML, Jan. Progresivní rock: světová a československá scéna ve vybraných reflexích, Praha: Togga, spol. s r.o. ve spolupráci s Univerzitou Palackého v Olomouci, 2017, ISBN 978-80-7476-124-9

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Pavel Urbánek

Datum zadání bakalářské práce: 1. listopadu 2018

Termín odevzdání bakalářské práce: 10. května 2019

Ve Zlíně dne 3. prosince 2018

doc. Mgr. Irena Armutidisová
děkanka

dr ak. soch. Rostislav Illík
vedoucí ateliéru

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ / DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské/diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji, že:

- jsem na bakalářské/diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně dne: ...8. 2. 2019.....

Jméno a příjmení studenta: ...Simona Lošková.....

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

V teoretické části své bakalářské práce se zabývám začátky a vývojem grafického designu v hudbě napříč historií. Popisuji jednotlivá časová období, hudební žánry a směry a v neposlední řadě také známé grafické designéry z odvětví hudebního průmyslu. Zkoumám vznik a vývoj hudebních klubů od 17. století až po současnost a historii světových ikonických klubů. Poslední část mé práce je věnována čtyřem českým současným hudebním klubům, kde se zaměřuji především na vizuální styl, název a propagaci. V praktické části bakalářské práce představuji návrh fiktivního rockového klubu, logo a celkovou vizuální identitu.

Klíčová slova: hudba, rock, značka, logo, hudební průmysl, vizuální identita, hudební kluby, hudební nosiče

ABSTRACT

In the theoretical part of my bachelor thesis I focus on the beginnings and development of graphic design in music through the history. I describe particular time periods, musical genres and movements and last but not least, well-known graphic designers from the music industry. I research an origin and development of music clubs since 17th century till present and also history of world's most iconic clubs. The last part of my work is dedicated to four Czech present music clubs. I mainly focus on the visual style, name and promotion. In the practical part of my bachelor thesis I am present the concept of a fictive rock club, logo and overall visual identity.

Keywords: music, rock, brand, logo, music industry, visual identity, music clubs, music carriers

PODĚKOVÁNÍ

Chtěla bych poděkovat mému vedoucímu Mgr. Pavlovi Urbánkovi za odborné vedení a rady při psaní mé práce. Dále také profesorům dr. ak. soch. Rostislavovi Illíkovi, M.A. Lence Baroňové a MgA. Václavovi Ondrouškovi, kteří mi ochotně podali pomocnou ruku při vytváření praktické části bakalářské práce.

Velké díky také patří mým rodičům za podporu při mém vysokoškolském studiu a speciálně mému otci za lásku k hudbě, kterou mi předal už v dětství. A v neposlední řadě chci poděkovat všem mým blízkým a známým, kteří mě podporovali a dodávali mi sílu a pozitivní nadhled.

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 GRAFICKÝ DESIGN V HUDBĚ	11
1.1 HISTORIE	11
1.1.1 Andy Warhol	15
1.2 70.-80. LÉTA	16
1.2.1 Barney Bubbles	17
1.2.2 Jamie Reid.....	18
1.2.3 Terry Jones.....	18
1.2.3.1 Časopis i-D	19
1.2.4 Neville Brody.....	19
1.2.4.1 Časopis Face	20
1.2.5 Roger Dean.....	20
1.2.6 Storm Thorgerson.....	21
1.2.6.1 Skupina Hipgnosis.....	22
1.2.7 Peter Saville	22
1.2.8 Karel Haloun	23
1.2.9 František Štorm.....	24
2 HUDEBNÍ KLUBY	25
2.1 HISTORIE	25
2.2 IKONICKÉ SVĚTOVÉ KLUBY	28
2.2.1 The Cavern Club, Liverpool.....	28
2.2.2 Star Club, Hamburk.....	29
2.2.3 Bataclan, Paříž	30
2.2.4 The Golden Torch, Tunstall.....	31
2.2.5 CBGB, New York.....	31
2.2.6 Haçienda, Manchester	32
2.2.7 Amnesia, Ibiza	33
2.2.8 Fabric, Londýn.....	33
3 SOUČASNÉ HUDEBNÍ KLUBY V PRAZE	34
3.1 LUCERNA MUSIC BAR	34
3.2 FUTURUM	35

3.3 KLUB 007 STRAHOV	35
3.4 KAIN	36
II PRAKTICKÁ ČÁST	38
4 VIZUÁLNÍ STYL HUDEBNÍHO KLUBU	39
4.1 HEL	39
4.1.1 Logo.....	39
4.1.2 Vizuální styl.....	41
4.1.3 Tištěné výstupy	41
4.1.3.1 Plakát	41
4.1.3.2 Vizitky	43
4.1.3.3 Propagační materiály.....	43
4.1.4 Digitální výstupy.....	44
4.1.4.1 Motion plakáty	44
4.1.4.2 Sociální sítě.....	45
4.1.5 Instalace	45
ZÁVĚR.....	46
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	47
SEZNAM POUŽITÝCH OBRÁZKŮ	51

ÚVOD

Proč grafický design a hudba? I když se to na první pohled nemusí zdát, tato dvě odvětví k sobě mají velmi blízko a už mnoho let kráčí, dalo by se říci, ruku v ruce. Co by to bylo za album bez obalu nebo za koncert bez plakátu?

Ve své bakalářské práci se zaměřuji na dva stěžejní náměty – historii grafického designu v hudbě a hudební kluby. Mým záměrem bylo poukázat na provázanost hudby a umění už od dávné historie, která sahá až do 17. století, a také přiblížit samotný vývoj grafického designu na poli hudebního průmyslu. V dnešní době, kdy se stal hlavním propagačním médiem internet, už si mnoho lidí neumí představit začátky grafických designérů, kteří tvořily vizuály na klasická LP, nebo první hudební časopisy.

Druhá část mé práce se zaměřuje na historii a samotný vznik hudebních klubů, jak na scéně domácí, tak světové. Co bylo před vznikem dnešních hudebních klubů a co předcházelo nám již dnes dobře známým protančeným nocím?

Cílem mé praktické bakalářské práce bylo vytvořit vizuální styl rockového klubu podle mých představ. Mimo objasnění názvu klubu a myšlenky ukryté za celým vizuálem představím také sérii plakátů a propagačních materiálů.

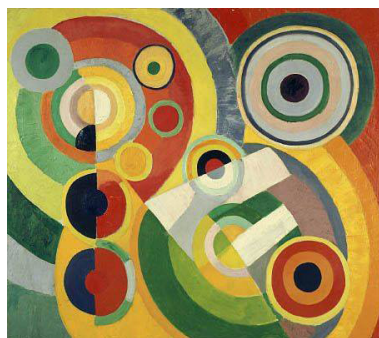
I TEORETICKÁ ČÁST

1 GRAFICKÝ DESIGN V HUDBĚ

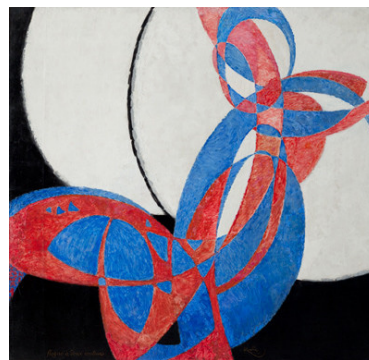
1.1 HISTORIE

Hudba je neoddelitelnou součástí života každého člověka, a to možná více, než si kdo z nás uvědomuje. Pokud se na tuto problematiku podíváme z uměleckého hlediska, všimneme si, že celý svět umění je s hudbou úzce provázán. Umění využívá vizuální prvky, jako jsou plochy a barvy, zatímco hudba ty sluchové, tedy melodie, tóny apod. Stejně jako při pohledu na výtvarné dílo i při poslechu hudby se člověku v mysli utvoří obrazy, vzpomínky, které v něm jednotlivé zvuky nebo tahy štětcem zanechávají. Výsledné emoce jsou pak jak pozitivní, tak negativní. Propojením těchto dvou disciplín můžeme dostat zajímavou synergii obrazu a zvuku, jež se navzájem doplňují. Ještě před vznikem reklamy a grafického designu jako samostatných oborů můžeme tato spojení pozorovat už ve 20. století ve výtvarných počinech uměleckého směru orfismu.

Hudba stejně jako malba nesou stejné charakteristické prvky, tedy kompozici, rozložení, umístění. Abstraktní malířství posloužilo jako skvělý „nástroj“ k vyjádření hudby pomocí obrazu, geometrie a barevnosti. Již obrazy malíře Vasilije Kandinského vynikaly pestrými barvami a pečlivě zvoleným uspořádáním, připomínajícím noty v osnově. Hudební metafora v tomto období se však nejvíce uplatnila v obrazech Roberta Delaunaye, jenž využíval barevnou škálu k vytvoření pomyslného rytmu ve svých obrazech, který vyvolával pocit hudby už při pouhém pohledu. Vedle Delaunaye zastupoval orfismus také známý český malíř František Kupka, jeden ze zakladatelů abstraktního malířství. Tento krátce trvající směr můžeme definovat jako odštěpek kubismu, ze kterého si vzal zejména dynamičnost. Kupka perfektně prezentoval na svých obrazech přesnou geometrickou kompozici a barevnou proměnlivostí pohyb světla i tepání zvuku.

Obr. 1 / Robert Delaunay: *Rythme. Joie de vivre* (1930)

Obr. 2 / František Kupka: *Amorfa. Dvoubarevná fuga* (1912)

„Hudebně sociologické výzkumy naznačují, že velká část populace považuje hudbu za velmi důležitou součást svého života, která pomáhá prožívat radostné i smutné události, přináší silné emocionální prožitky nebo prostě jen vytváří kulisu k jiným činnostem.“ (Bačuvčík, 2010, s. 9) Tato realita zapříčinila také skutečnost, že hudba je neodmyslitelně spjatá s reklamním odvětvím. Spousty hudebních skladeb a melodií spatřilo světlo světa jenom díky tomu, že se za nimi ukrývá dobrý obchod.

I když se hudba stala „objektem obchodu“ již v 17. století v podobě koncertních vystoupení, operních a baletních představení, nebo v hudebních salónech, velký boom v tomto směru přišel až s možností záznamu zvuku. Od vynálezu prvního fonografu v roce 1878 Thomasem Edisonem uplynulo skoro 10 let, než tento technologický zázrak vydláždil cestu prvním gramofonovým deskám v podobě, v jaké je známe i dnes. Za ně vděčíme vynálezci Emile Berlinerovi, který v roce 1887 přišel na trh s první gramofonovou deskou, jež začala Edisonovým fonografickým válečkům velmi silně konkurovat, až je vytlačila úplně.

Samostatné odvětví grafického designu, co se týká hudby, tvoří obalový materiál. I když z počátku nesl funkci čistě praktickou a sloužil jako ochrana před poškozením nosiče, postupem času tato disciplína dostala nové marketingové využití. Hudební nosič je sám o sobě prakticky stejný výrobek, a proto právě grafický design dělá (samozřejmě kromě obsahu) z každé nahrávky originál, který ji odlišuje od ostatních.

Ve 30. letech 20. století, kdy se hudba šířila na šelakových nosičích, hudební vydavatelství začala vydávat sbírky desek, které si zákazník mohl uložit do obalů svázaných jako alba, aby se nepoškodily. V té době byla tato alba ještě nepotištěná, vyrobená většinou z černé kůže, opatřená pouze názvem, který byl umístěn na hřbetu. Po roce 1940 přišel návrhář Alex Steinweiss s nápadem album potisknout z obou stran ilustracemi a poznámkami o hudbě. Tak přišlo na svět umění obalu alba. Steinweiss přesvědčil společnost Columbia, že alba se budou lépe propagovat a prodávat s přitažlivým designem, a toto tvrzení se také potvrdilo, jakmile zaznamenal větší prodeje než alba klasická. Začaly se tedy prodávat v individuálně potištěných obalech.

Když byla v roce 1948 představena dlouhotrvající deska, albové kolekce se přehrály na tyto desky, a to znamenalo grafickou revoluci pro designéry. LP desky byly jedna z prvních sfér v hudebním odvětví, kde se začal objevovat grafický design. I v době (Evans, 2016), kdy hudba vycházela na více typech hudebních nosičů, grafika pro LP desky se vždy navrhovala jako první, a to i přes to, že vinyl historicky nepatří mezi nejprodávanější nosiče hudby. Inovace v tomto průmyslu přinesly umělci jako například Jim Flora, Bob Jones, nebo již zmíněný Steinweiss. Obaly v této době

byly charakteristicky barevné a fotografie se téměř nevyužívaly. Steinweissovy návrhy proslavily jeho „klikyháky“, ručně psaná loga a texty.

Obr. 3 / Alex Steinweiss, Columbia Records: *Smash Hits By Rodgers & Hart* (1948)

Obr. 4 / Jim Flora: *Kid Ory, album Fine Art Print* (1947)

Obr. 5 / Jim Flora: *album Mambo for Cats* (1955)

Dlouhotrvající nosiče přinesly průlom hlavně na poli vážné hudby, kdy bylo možné delší skladbu zaznamenat pouze na jednu stranu elpíčka a odpadlo tak rušivé otáčení strany například uprostřed věty symfonie. V této sféře se rozmohl nápaditý obalový design, kdy studia soupeřila mezi sebou o prodeje a pozornost zákazníků. Mezi klasickou noblesou a elegancí se začala užívat fotografie, například holandského módního fotografa Paula Hufa. Jeho využití modelek je důkazem toho, jak moc se společnosti snažily své výrobky propagovat na trhu a odlišit se od ostatních.

V polovině padesátých let se rovněž udál další průlom, a to v podobě zrodu moderní populární hudby – *rock and rollu*. Zpočátku velká nahrávací studia toto odvětví hudby ignorovala a brala ho spíše jako ne příliš perspektivní zálibu mladších generací. To zapříčinilo, že spousta labelů vycházela pod záštitou nezávislých vydavatelství a většina designérů je neznámých. S nástupem Elvise Presleyho se rock and roll dostal do povědomí lidí, na televizní obrazovky a také do tanečních show.

V roce 1954 vzniklo Push Pin Studio Miliona Glasera. Individualitu a volnou tvorbu tohoto studia lze nejlépe pozorovat v nejslavnějším designérském počínu – plakátu pro Boba Dylana příkládaného k jeho desce *Bob Dylan's Greatest Hits* v roce 1967. Ve spojení s pop-artem, op-artem, renesancí secese a zjitřenou myslí prostřednictvím drog se dostává na scénu tzv. psychedelické umění. Tento rebelský a bizarní proud má své místo v dějinách hudby a jeho charakteristickým projevem byly právě plakáty, které si mladí věšeli na zdi místo klasických obrazů, a obaly gramofonových desek. Záliba v halucinogenních látkách a LSD, spolu s tehdy ješ-

tě nekriminalizovaným užíváním drog, se stala zdrojem psychedelických inspirací. Mezi první „psychedelické“ designéry se řadí Wes Wilson a jeho koncertní plakáty. Wilson využívá písmo uspořádané do křivek, které se prolíná s obrazem, a z plakátu se skoro až vytrácí čitelnost.

Obr. 6 / Album Here's Little Richard (1957)

Obr. 7 / Milton Glaser, Push Pin Studio: plakát k albu Boba Dylana (1967)

Explozi barev a psychedelie nahrávací společnosti uvítaly a velmi rychle zaplavila svět hora barevných elpíček – některá byla zapamatovatelná lépe a jiná zase hůře. Dalo by se říct, že grafický design se zde dostává až na radikální rovinu, a to tak, že plakáty psychedelických designérů nebyli lidé schopní (a také ochotní) vůbec číst. Vzpomenout si zaslouží také Victor Moscoso a jeho vibrující barevnost na plakátech, které mění svůj vzhled podle blikajícího osvětlení. Plakátům se rovněž věnoval třeba Rick Griffin, autor loga hudebního časopisu Rolling Stone, nebo Stanley Mouse, který pro své návrhy využíval písma 19. století.

Obr. 8 / Wes Wilson: koncertní plakát (1967)

Obr. 9 / Victor Moscoso: koncertní plakát (1967)

Na počátku 60. let minulého století se dominantním proudem v umění stal pop-art, a to samozřejmě neminulo ani hudební scénu. Tehdy ještě málo známý umělec Andy Warhol navrhoval svoje první hudební plakáty a obaly desek pomocí sítotisků. Vzpomenout musíme také Petera Blakea a jeho obal slavného alba *Sergeant Pepper's Lonely Hearts Club Band* skupiny The Beatles. Tento obal svou koncepcí a velkolepostí otevřel bránu k novému přístupu k LP coby k samostatné výtvarné disciplíně. Blake spolu s kapelou The Beatles a svou manželkou vytvořil tablo fotografií postav v životní velikosti, se kterými členové kapely pózovali. Tento snímek se stal jedním z nejvíce legendárních počinů v designu obalu v dějinách vinylu. A právě tato inovace přivedla návrháře k prolomení hranic klasického obalu a vznikla řada dalších, podobně nápaditých a interaktivních designů, jako například holografický obraz na albu *Their Satanic Majesties Request* skupiny The Rolling Stones, nebo nálepka banánu Andy Warhola na debutové desce skupiny The Velvet Underground v roce 1967.

Jako pomyslnou tečku za psychedelickou érou 60. let můžeme považovat knihu ilustrací *The Beatles Songbook*, ve které se objevily práce několika slavných designérů, například Milтона Glasera, Seymoura Chwasta, Ricka Griffina nebo Petera Maxe.

Obr. 10 / Peter Blake a Jann Haworth: *The Beatles*, album *Sergeant Pepper's Lonely Hearts Club Band* (1967)

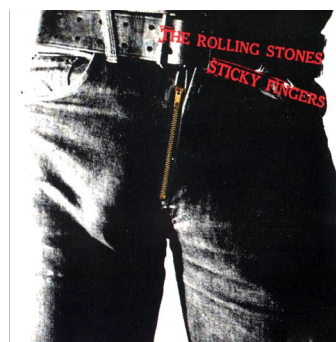
1.1.1 Andy Warhol

Mezi nejznámější designéry v hudebním průmyslu bezesporu náleží Andy Warhol. Patřil mezi nejznámější umělce 60. let a definoval základní pojmy této doby. Rozsah Warholova působení byl velký. Je spojován především s pop-artem a tehdejší pop kulturou. Pomocí sítotisku tvořil kontroverzní a zároveň populární obrazy slavných celebrit, masových výrobků nebo třeba dolarových bankovek. Mimo jiné je úzce spojován s rockovou kapelou The Velvet Underground, kte-

ré dělal manažera a také producenta jejich prvního alba *The Velvet Underground & Nico* (1967). Toto album se stalo ikonické právě díky už zmíněné samolepce. Warhol využil svých neotřelých nápadů a umístil na čistě bílé pozadí velký banán, který nápísem „Peel Slowly and See“ („Pomalů sloupni a koukej“) nabádal každého, kdo drží desku v ruce, aby tak učinil. Pod samolepkou se objevil vnitřek banánu v barvě masa. Vedle skupiny The Velvet Underground spolupracoval také s kapelou The Rolling Stones, pro kterou navrhl obaly desek *Sticky Fingers* (1971) a živé dvojalbum *Love You Live* (1977), nebo vytvořil portréty Micka Jaggera.

Obr. 11 / Andy Warhol: Velvet Underground, album *The Velvet Underground & Nico* (1967)

Obr. 12 / Andy Warhol: The Rolling Stones, album *Sticky Fingers* (1971)

1.2 70.–80. LÉTA

Tyto roky jsem zařadila do samostatné kapitoly právě kvůli velkému přínosu pro grafický design. „Když počátkem 70. let nastoupil progresivní rock, rozšířili umělci typu Rogera Deana a Storma Thorgensona umění obalu elpíček ještě o další parametry a beze zbytku využili možnosti nabízené dvanáctipalcovými výkladními skříněmi vinylových alb.“ (Evans, 2016, s. 110) S nástupem rocku vznikaly také nové „progresivní“ vydavatelské labely. „Jak konstatuje Petr Dorůžka, spojení „progresivní rock“ bylo v dané době termínem, který mohl znamenat cokoliv, v žádném případě to však nebyl hudební styl, ale tvůrčí přístup.“ (Dorůžka, 1991 cit. podle Blüml, 2017, s. 16) Marnivost v umění a stále větší financování rockové hudby přimělo umělce, fotografy a designéry přistupovat ke svým návrhům stejně průlomově, jako byla tehdejší hudba samotná. Začala vznikat dvojalba, což umožnilo výtvarníkům využít větší prostor.

Hlavní vizuální prvek na počátku 70. let neposkytovalo už jen album, ale také sama deska. Na rozdíl od 50. let, kdy se barvami na středu rozeznával žánr hudby, v této době dostal potisk vinylů zcela nový a čistě marketingový cíl. Na scéně se objevovala průhledná nebo světélkující elpíčka například skupiny The Kiss se singlem *Creatures of the Night*. Tyto modifikace se využívaly především k přesvědčení skalních fanoušků, aby si desku, kterou mnohdy už doma měli,

koupili znovu za více peněz jen pro pocit, že vlastní limitovanou edici. Tehdejší marketingové triky se nevyhnuly ani tvarům desek. Přípomínku zaslouží například ikonický jazyk kapely The Rolling Stones, nebo album *Sweet Child O'Mine* skupiny Guns N' Roses, tvarované do kříže podle tetování Axla W. Rosea.

Obr. 13 / The Kiss, album *Creatures of the Night* (1982)

Obr. 14-15 / Guns N' Roses, album *Sweet Child O'Mine*

„V Londýně a dalších britských městech se po polovině 70. let zrodil punk jako hnutí undergroundové kultury stavící na agresivních útocích proti ‚dobrému vkusu‘, konzumnímu životnímu stylu a vládnoucímu společenskému systému.“ (Kolesár, 2006, s. 196) Podobně jako rock and roll se tento hudební styl u většiny veřejnosti nesetkal s příznivým ohlasem a z počátku byl odmítán.

Největší oporu měl punk v módě a hudbě. Mladíci s divokými účesy a potrhaným oblečením zaplavili ulice tehdejší Anglie a první hudební plakáty vznikaly pomocí levných stolních tiskáren, chaotické typografie a výstřižků z novin a časopisů. Jak se punk stával více oblíbený, začínaly se nahrávat gramofonové desky a našel si zastoupení také v klasickém grafickém designu.

1.2.1 Barney Bubbles

Barney Bubbles patřil mezi první grafické designéry, kteří tvořili obaly punkových desek, avšak byl ještě profesionálně neškolený. Umělec, vlastním jménem Colin Fulcher, založil grafické studio Teenburger Design a začal se věnovat převážně hudebnímu průmyslu. I po rozpadu studia se věnoval dále hudbě a hudebním obalům, například skupiny Hawkwind. Většinu času vystupoval pod pseudonymy, nebo zcela anonymně. Na obalech využíval symboly a hádanky, díky kterým se jeho designy staly nezaměnitelné mezi ostatními.

1.2.2 Jamie Reid

Vedle Barneyho Bubblese patří Jamie Reid mezi profesionální designéry. Jeho originální styl vystřihování textů a obrázků, nebo vytrhávání kusů novin se stal jedinečný a připomínal vyděračské dopisy žádající výkupné. Díky tomuto nespoutanému a šokujícímu stylu v kombinaci s jinými provokativními grafickými nebo kresebnými prvky dokázal skvěle vyjádřit význam punkové hudby a životního stylu. Jeho nejznámější počín je bezesporu spolupráce se skupinou Sex Pistols. Reakce na provokativní využívání symbolů anglické vlajky nebo královny, kdy do jejího nosu zapíchl špendlík, na sebe nenechala dlouho čekat a opoutala pozornost reklamního průmyslu. Vedle gramofonových obalů a plakátů navrhoval také trička, časopisy, brožury a zasahoval též do natáčení filmu o kapele. Punkové kolážové improvizace z vystřihnutých písmen a obrázků zhodnotil jako autentickou poetiku. „Přenesl ji však až na půdu kvalitních tiskových technik.“ (Kolesár, 2006, s. 196)

Obr. 16 / Jamie Reid: Sex Pistols, album *God Save the Queen*

Obr. 17 / Jamie Reid: Sex Pistols, plakát *Fuck Forever*

1.2.3 Terry Jones

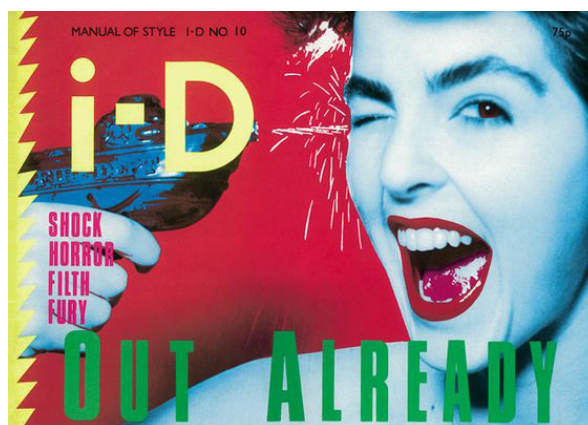
Další významný designér činný v punkové éře je zajisté Terry Jones. Vedle jeho působení na pozici art directora v časopise *Vogue* je stěžejním počínem založení časopisu *i-D*, kterým zpochybňoval veškeré zaběhnuté koncepce úpravy klasických časopisů a zapadl tak skvěle do alternativního životního stylu 80. let. Na pole grafického designu přinesl své originální experimenty a inspiroval tak mladé designéry.

1.2.3.1 Časopis i-D

Časopis i-D Jones založil se svojí ženou a měl být vydáván v malém nákladu. Postupem času se však stal světově známým módním časopisem, který si i přes prestiž stále zachoval svůj jedinečný punkový vzhled. Terry Jones tvrdil, že nejlepší způsob jak si zachovat kreativitu, kterou obdivoval na tehdejších pouličním stylu, je vizuální bezprostřednost, jež je důležitější než text samotný. Časopis proto používal texty psané na psacím stroji a divokou, až zvrácenou grafiku. A i když tento styl vznikl z nutnosti, která pramenila z nedostatku finančních prostředků i času, časopis si díky tomu zachovává svůj jedinečný vzhled a image dodnes. Samotné logo pro časopis i-D je dobré vzpomenout, jelikož podle Jonese by mělo být bráno jako první smajlík, respektive „emotikon“, ještě než byly tyto piktogramy navrženy. První logo bylo kresleno ručně písmem *Futura Demi Bold*, dlouho před tím, než si Jones koupil první počítač. Později umístil logo otočené na stranu a vznikl tak ikonický mrkající obličej.

Obr. 18 / Terry Jones: obálka časopisu i-D (1985)

Obr. 19 / Terry Jones: obálka časopisu i-D (1982)

1.2.4 Neville Brody

Jeden z nejvlivnějších grafických designérů 20. století byl Neville Brody, aspoň co se týká počátku punkového undergroundu. Mezi jeho první grafické počiny týkající se hudby patří obal desky pro skupinu Wire, nebo spolupráce a založení studia s bývalým členem Sex Pistols Glenem Matlockem. On sám nesahal přímo po klasických punkových postupech, ale přišel s novými pojetími a inspiracemi. Díky studiu na londýnských univerzitách se seznámil a obdivoval práce dadaistů, futuristů i tvůrců pop-artu. Odkláněl se od tradičního využití fotografie hlavního zpěváka na obalu desky a pomocí experimentálních prostředků se snažil vystihnout podstatu

hudby a desky samotné. Chaoticky (ne)uspořádané až rušivé prvky na jeho grafikách nabízely divákovi různorodé impulzy, domněnky a aktivovaly jeho fantazii. Kromě designu obalů se věnoval také úpravě časopisů, hudebním CD, knižním obálkám, značkám, plakátům a dokonce také televizní grafice. Nevyhnul se ani práci v reklamě, kde tvořil vizuální identity a také několik písmových fontů. Jeho písmový typ *Blur* se dobře hodil pro počítačové využití. „V časové éře osobních počítačů šlo o jedno z mála písem, které svojí charakteristikou reagovalo na nové technické zázemí šíření psaných textů.“ (Kolesár, 2006, s. 201)

1.2.4.1 Časopis Face

Časopis *Face* byl britský hudební, módní a kulturní časopis vydávaný v letech 1980–2004. V letech 1981–1986 tvořil layout toho časopisu právě Neville Brody, za jehož působení dostal časopis charakteristickou podobu a díky jeho inovacím se stal mezinárodně vlivným magazínem životního stylu. Brody pro něj vytvořil řadu speciálních písmových fontů. Pozornost si také zaslouží logo, které se měnilo vydání co vydání podle obsahu přední strany a bylo vždy speciálně upraveno pro konkrétní článek. Složitě komponované texty s obrázky, obálka a logo vytvářely z časopisu jednotný celek, který byl soudržný až po poslední stranu.

FF Blur, Light

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg
Hh Ii Jj Kk Ll Mm
Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt
Uu Vv Ww Xx Yy Zz
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Obr. 20 / Neville Brody: písmo *Blur* (1981)

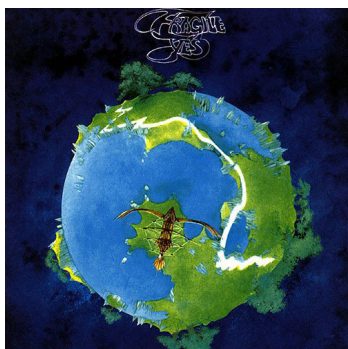

Obr. 21 / Neville Brody: obálka časopisu *Face* (1985)

1.2.5 Roger Dean

Na rozdíl od surového a agresivního punkového designu Reida a Jonese na konci 60. let v Anglii tvořil umělec Roger Dean. Jeho malby jako by přicházely z jiného světa a známý je svou tvorbou pro hudební kapely. Ve třetím ročníku na univerzitě dostal úkol navrhnout společenskou místnost v blízkém Ronnie Scott's Jazz Clubu, a díky tomu se dostal do spojení s hudebním průmyslem. Rozhodl se grafickému designu věnovat naplno na rozdíl od své původní práce prostorové-

ho designéra a mimo jiné z jeho práce můžeme vzpomenout například logo nezávislého labelu Fly Records z roku 1970, nebo pozdější logo pro nově založené Virgin Records. První obal desky navrhl pro kapelu Gun, ale proslavil se až spoluprací s kapelou Yes a ztvárněním alba *Fragile*. V té době také navrhl jejich známé „bublinové“ logo, které se objevovalo řadu dalších let na albech a propagačních materiálech. On sám o sobě tvrdil, že nemaluje fantazii, že se považuje za krajináře. Ale coby opozice tehdejšího punkového grafického umění vyvolávají jeho malby snových kamenných oblouků, létajících ostrovů a různorodých fantaskních prostředí až mystický dojem. U svých designů pro kapely Yes, Asia, Budgie, Uriah Heep a další pracoval převážně technikou akvarelu, avšak mnohé z jeho obrazů využívají více médií, včetně kvaše, inkoustu, smaltu, pastelek a koláží. Známý je také pro svou práci s osobně navrženými texty, korespondujícími s celkovým vizuálem desek.

Obr. 22 / Roger Dean: Yes, album *Fragile* (1971)

Obr. 23 / Roger Dean: Uriah Heep, album *Sea of Light* (1995)

Obr. 24 / Roger Dean: logo kapely Yes

1.2.6 Storm Thorgerson

Jak už jsem vzpomínala o pár řádků výše, zároveň s Deanem tvořil také Storm Thorgerson, který společně s dalšími umělci založil uměleckou skupinu Hipgnosis, kde vzniká spousta slavných hudebních obalů. Mezi jeho nejznámější práce patří návrhy pro Pink Floyd. Spolu s umělcem Georgem Hardiem navrhl design snad nejslavnějšího alba skupiny *The Dark Side of the Moon*, který je považován za jeden z nejdůležitějších obalů všech dob. Tento legendární cover byl rozkládací a uvnitř byly vloženy dva plakáty a samolepky. Pomocí dokonale čistého zvuku vystoupal tento vinyl na před tím nevídanou úroveň a je vydáván dodnes. Thorgenseny návrhy jsou zajímavé hlavně jeho nereálnými prvky. Zbořil hranice tradičního umísťování předmětů s velkými prostory kolem nich. To zapříčinilo mnohdy až nevkusný vzhled, kterým chtěl výtvarník zdůraznit právě jejich krásu.

1.2.6.1 Skupina Hipgnosis

Po úspěchu s obalem pro kapelu Pink Floyd se skupina Hipgnosis dostává do mezinárodního povědomí a poptávky a tvoří pro další významné kapely a umělce, jako například Led Zeppelin, Genesis, UFO, Black Sabbath, Peter Gabriel, The Alan Parsons Project a Yes. Styl této tvůrčí skupiny lze jen stěží přesně popsat. Hojně využívali fotografií a inovačních vizuálních technik. Fotografie surrealisticky komponovali, retušovali pomocí vyřezávání a vlepování a možná by se tento přístup dal přirovnat k photoshoppingu. Jejich obálky vynikaly svou hravostí, humorem a také fotografiemi, které vyprávěly příběhy spojené s texty na desce samotné. Často ke svým obalům přikládali různé bonusy v podobě samolepek, plakátů, nebo například vnitřních obalů. Příkladem za všechny je „magický“ obal pro kapelu Led Zeppelin *In Through the Out Door*, který zázračně měnil barvu po navlhčení vodou. Díky tomuto designu byla práce skupiny Hipgnosis nominována na Grammy Award pro nejlepší obal alba.

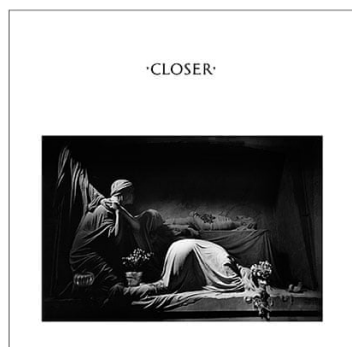

Obr. 25-28 / Hipgnosis: Pink Floyd, album *The Dark Side of the Moon* (1973)

1.2.7 Peter Saville

Peter Saville je považován za jednoho z nejoblíbenějších britských grafických designérů a art directorů. Stal se známý hlavně díky designům hudebních alb a jedním z jeho významných klientů byly kapely jako Joy Division a New Order. V roce 1980 navrhl design pro poslední album Joy Division *Closer*, na kterém byl kontroverzní obraz Ježíše Krista. Pro Joy Division vytvořil také obal alba *Unknown Pleasures*, na nějž umístil dnes velmi dobře známou grafiku z tenkých

linek. Jako inspiraci si vzal encyklopedii astronomie a vycházel z frekvencí signálu v diagramu. Tento znak je dodnes velmi oblíbený a využívá se na potisk triček, tašek, nebo například jako motiv pro fanouškovská tetování.

Obr. 29 / Peter Saville: Joy Division, album *Closer* (1980)

Obr. 30 / Peter Saville: Joy Division, album *Unknown Pleasures* (1979)

1.2.8 Karel Haloun

Karel Haloun, pedagog na Vysoké škole uměleckoprůmyslové, je grafický designér, který se zabývá plakátovou tvorbou, obaly na CD a logotypy. Mimo jiné se věnuje také ilustracím, kolážím, kresbám a úpravám časopisů, spolupracuje též s vydavatelstvími, jako jsou například Mladá fronta, Paseka, Svoboda a další. Na poli grafického designu v hudebním průmyslu působí již řadu let a za svoji práci obdržel mnohá ocenění. Do dnešní doby navrhl více než pět set obalů CD a LP desek. Je považován za nehrajícího člena skupiny Jasná páka a Hudba Praha. Sám Haloun v rozhovoru pro časopis Reflex uvedl, že láska k hudbě, a tedy hlavně k rocku, ho vedla na tuto dráhu, a to už od útlého věku, kdy poslouchal alba skupiny The Rolling Stones. Mezi jeho nejslavnější práce patří obal desky pro skupinu Ženy *K smrti vylekán*, na kterém dominuje fotografie nahých členů kapely pořízená Danielem Vojtíškem, spolu s výstřižky z pornografických časopisů. Jeho osobitý styl neodmyslitelně patří k obalům alb Vladimíra Mišíka, hudebních skupin Marsyas či Echt!, nebo také Visací zámek.

Obr. 31 / Karel Haloun: Ženy, album *K smrti vylekán* (1992)

Obr. 32 / Karel Haloun: linoryt, *Portrét Vladimíra Mišíka* (2009)

1.2.9 František Štorm

Tvůrce písem, grafik, ilustrátor a hudebník František Štorm si právem zaslouží přezdívku blackmetalový typograf, jak jej nazvali v brněnském rozhlasu během jeho výstavy na 28. ročníku Mezinárodního bienále grafického designu v Brně. V roce 1993 založil v Praze Střešovickou písmolijnu, která se dodnes zabývá tvorbou a distribucí digitálních fontů a nabízí více než 800 originálních písem, mezi nimiž jsou i Štormova autorská. Mimo typografii se František Štorm věnuje aktivně i hudbě. Tento nadaný hudebník působí jako zpěvák a kytarista v české metalové kapele Master's Hammer, pro kterou píše texty a zároveň vytváří grafiky a malovaná pozadí jako kulisu na koncertní vystoupení. V současné době využívá své fonty k úpravě vlastních knih a kompaktních disků. Tajemná díla s dávkou hororu, mysticismu a dekadence Štorm vytváří nejčastěji pomocí linorytu a zabývá se také ilustracemi kalendářů, knih a úpravou časopisů. Mezi zajímavosti tvorby Františka Štorma patří „gryfové“: jedná se o piktogramy bájných zvířat, které Štorm používá jako svůj znak do katalogů písem.

Obr. 33 / František Štorm: *Master's Hammer*, album *Poetické komínem* (2013)

Obr. 34 / František Štorm: *Necrocock*, *Houbařské album* (2016)

Obr. 35 / František Štorm: logo časopisu *Rock & All*

2 HUDEBNÍ KLUBY

2.1 HISTORIE

Historie hudebních klubů jako takových se velmi obtížně dohledává a ještě hůře popisuje. V dnešní době nalezneme hudební kluby v každém alespoň trochu větším městě a slouží jako oddech pro mladší, ale i starší generace. Naše doba je zkrátka protkána různými hudebními žánry a setkáváme se s ní prakticky na každém kroku. Ale je zajímavé, když se zamyslíme nad dřívějšími lety, jak to vlastně začalo. Kde se vzaly první hudební kluby a jak se postupem doby měnily?

Již od nepaměti se za jedno z hlavních míst sociální interakce považovaly hostince, a k nim neodmyslitelně patřila hudba, ale za hudební kluby je můžeme označit jen obtížně. Vystoupení bývala náhodná, nijak pravidelná a „interpret“ by se takovou prací neuživil.

V 17. století se šířila hudba převážně lidová, jak už hudba nižších vrstev nebo i vyšších společností. Tato dvě odvětví se začala mísit po zavedení povinné školní docházky v roce 1775. Bylo to zapříčiněno vzrůstem vzdělání a tudíž větším zájmem o kulturu vůbec. Díky zrušení nevolnictví se většina obyvatel začala stěhovat do měst, a tak se prosté lidové písně setkaly s hudbou vyšších vrstev a začaly na sebe brát její prvky.

Zrodil se vlastní lidový folklór a nejvýznamnějším druhem byla „kramářská píseň“. Myslím, že zabývat se lidovými písněmi a jejich historií by bylo příliš velkým odbočením do historie, ale právě kramářské písně jsou podle mého názoru ve vývoji klubové zábavy, jak ji známe dnes, podstatné. Na rozdíl od dřívější lidové produkce autoři kramářských písní pomocí knihtisku své skladby již rozmnožovali a tyto jim sloužily jako hlavní příjem obživy. Jednalo se o příběhy vyprávěné formou zpěvu na mnoho témat, jak světských tak i náboženských. Jednalo se například o příběhy ze života světců, nebo také o politiku, přírodní katastrofy a války. Dalo by se říci, že kramářská píseň zastávala roli zpravodajství tehdejší doby. Úpadek zaznamenala s národním obrozením a novými možnostmi tisku, jelikož se začala jevit jako zastaralá. V 18. století vznikl kuplet, který by se dal považovat za nástupce kramářské písně. Vyznačoval se ovšem mnohem větší mírou satiry a kritiky. Jeho rozvoj probíhal v divadlech, která byla hlavně v 19. století velmi populární mezi obyvatelstvem.

Co se týká přímo Prahy, historie „hudebních klubů“ sahá až do šedesátých let 19. století, kdy se začaly objevovat zpěvní síně, které se později přejmenovaly na šantány. V Evropě se zpěváci a ba-

viči dříve obcházející hostince začali sdružovat a hledat místo, kde by se usadili. Zpočátku se začali zdržovat převážně v hostincích, kde neměli jistou výplatu a peníze si buď vybírali sami, nebo byli placeni v naturáliích, včetně piva. Mimo šantány vznikaly později také kabarety. Rozdíl mezi kabaretem a šantánem tkvěl hlavně ve vyšší umělecké a hlavně intelektuální úrovni, a tak netrvalo dlouho a obecnost dávala kabaretům stále větší přednost.

Za úplně prvním kabaretem bychom se museli vypravit do Francie. Vznikl v 19. století v Paříži a brzy se stal velmi známým. Le Chat Noir, jak se kabaret jmenoval, se stal spolu s několika dalšími (jako například Moulin Rouge) nepřehlédnutelnou součástí pařížské historie. Kabarety obecně se nejvíce uchytily v hlavních, respektive velkých městech, jako byl Mnichov, Vídeň, Paříž, Berlín, ale také například New York. A právě v Americe se do velmi svérázné formy vyvinula také původně britská forma hudebního divadla – burleska (burlesque).

Jeden z prvních kabaretů – Červená sedma – byl v Praze otevřen v roce 1909. Právě díky větší intelektuální poptávce velkou část obecnosti kabaretů tvořili studenti, kteří zde mnohdy také sami vystupovali. Díky tomu, že během války se Švýcarsko stalo neutrální zemí, mezi uprchlíky přicházejícími do Curychu byli také evropští umělci, zde v roce 1916 vznikl kabaret Voltaire, který zformovali mladí umělci a spisovatelé a velmi rychle se stal centrem zábavy. Kabaret pořádal vystoupení mluveného slova a také hudební a taneční večery. Tento kabaret se vepsal do dějin jednak jako místo úniku před tehdejšími hrůzami zuřící války, ale také jako útočiště pro mnohé experimentující umělce, mj. básníka futuristu F. T. Marinettiho, či výtvarníky Paula Klee, Maxe Ernsta, nebo Vasilije Kandinského. V červenci roku 1916 zde byl poprvé přečtený manifest Dada a ve stejném roce začal vycházet stejnojmenný žurnál. Ovšem během první světové války a díky vzniku nových jevištních forem potkal úpadek nakonec i kabarety.

Meziválečná hudba se dále dělila na dvě hlavní kategorie. Tu první lze označit jako hudbu lepších kaváren, kde byla spíše určena jako podkres do pozadí než k cílenému poslechu. Jednalo se převážně o hudbu instrumentální, která vycházela z hudby vážné. Druhou kategorii tvořily kapely v barech a tančírnách. Ve dvacátých letech slavila taneční hudba velký úspěch a noční jazzové kluby byly neustále zaplněné lidmi, kteří chtěli zapomenout na starosti všedního dne a toužili po zábavě. Na scénu se dostaly nové moderní tance jako tango nebo onestep a hudba se začala štěpit na mnoho žánrů, protože každý hrál vlastně cokoliv, čím by zaujal diváky.

Za druhé světové války se začal šířit swing. Swing, tedy jazz křížený s prvky evropské hudby, byl oblíbený hlavně jako taneční hudba. A právě tato taneční hudba byla považována za symbol

odboje, protože po zákazu tančírén a vlastně veškeré zábavy (když na frontě němečtí vojáci nasazovali životy, nebude se přece tančit) ho díky „punci zakázaného ovoce“ vyhledávalo stále více lidí a swing se nezadržitelně šířil dále. Zákaz tance a svobodné vyjádření se stal osudným pro řadu klubů a také spoustu hudebníků, kteří byli posláni do koncentračních táborů (například Karel Hašler).

Samotnou kapitolu nočních a hudebních klubů ve 20. a 30. letech tvořila doba americké prohibice. V této době se začaly objevovat po celé Americe tajné kluby, nazývané speakeasy. Do takového podniku se mohl návštěvník dostat až po vyslovení tajného hesla. Speakeasy klubů bylo velké množství a kvalita byla velmi rozdílná. Od pompézních podniků s jazzovými kapelami a tanečními sály, kde nelegální alkohol tek proudem, až po špinavé suterény a levné pokoje v motelech.

Po druhé světové válce u Evropanů, obyvatele Československa nevyjímaje, obliba jazzu ještě více vzrostla. Pro jazz jako takový byla klubová scéna velmi důležitá, možná důležitější než pro ostatní žánry a můžeme mluvit již o jakési komunitě. V 60. letech mezi nejznámější kluby v Praze patřil klub Reduta, který je oblíbený dodnes. A to už se v českých zemích pozvolna dostával ke slovu také rock.

Naopak v zahraničí se v 60. letech zrodil britský northern soul. Tento styl vzešel z klubů jako například Twisted Wheel v Manchesteru, kdy díky fenoménu vinylových desek diskžokejové přehrávali mezi živými koncerty méně známější skladby amerického soulu.

Na začátku 70. let již vznikaly podniky jako The Golden Torch v Anglii, o kterém se rozepíší později více, nebo například Wigan Casino. Hlavním a specifickým znakem northersoulových akcí bylo podpultové prodávání vinylových desek „z druhé ruky“, které se odehrávalo vždy před začátkem vystoupení ve vstupních halách. V 80. letech převzal pomyslnou pochodeň ústředního klubu, kde vládl northern soul, podnik jménem Hacienda, se sídlem opět v Manchesteru. Tento klub sloužil jako útočiště pro celovečerní taneční zábavy, kde se hrála elektronická hudba, acid jazz a tehdy ještě nový house. Tyto akce lákaly tisíce fanoušků a neoficiální house party se začaly pořádat kdekoliv, kde to jen trochu šlo, samozřejmě „s podporou“ halucinogenních drog, převážně extáze. V Evropě se celkově housové klubové scéně dařilo a v mnoha městech se otvíraly nové hudební podniky. Například v Berlíně se utvořila stálá scéna, která se točila zejména kolem klubů Der Bunker, E-werk a Tresor.

V 80. letech se diskžokejové začali prosazovat také ve Spojených státech a mezi jedny z největších akcí lze vzpomenout párty pořádané společností Global Underground Network ze San Diega, které přitahovaly tisíce fanoušků, jako například akce Opium, nebo Narnia. „Obrovský úspěch taneční klubové scény, ovládané gramofony, sehrál zásadní roli v tom, že formát vinylu vůbec přežil 90. léta.“ (Evans, 2016, s. 207)

Po sametové revoluci v 90. letech se vývoj naší klubové scény odehrával hlavně na poli zahraničních a světových trendů a k nám se začaly dostávat novinky hlavně ze západní Evropy a Spojených států. Krom jiného mezi ně patřil také hip-hop nebo ska.

Obr. 36 / Wigan Casino, Manchester

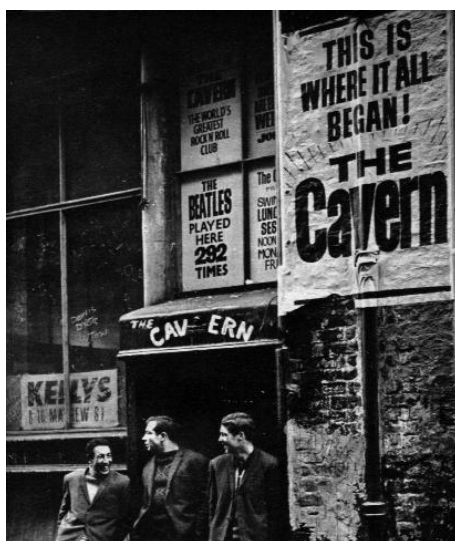
Obr. 37 / Tresor, Berlín

2.2 IKONICKÉ SVĚTOVÉ KLUBY

2.2.1 The Cavern Club, Liverpool

The Cavern Club patří mezi nejznámější hudební kluby. Poprvé byl otevřen 16. ledna 1957 v Liverpoolu v Anglii v pronajatém sklepě, který dříve sloužil jako protiletdecký kryt během druhé světové války a původně se mělo jednat o jazzový klub. Co ale začalo jako jazzový klub, se nakonec proměnilo v doupě pro skifflové kapely (skiffle je podžánr folkové hudby s vlivem jazzu a blues, který býval zpočátku hrán na podomácky vyrobených hudebních nástrojích). V té době v klubu vystoupila kapela The Quarrymen založená Johnem Lennonem, který mimo skifflové písně hrál i píseň od Elvise Presleyho, ale rock and roll se neseťkal s úspěchem. Později se zde začaly objevovat také žánry jako beat a blues.

V roce 1961 zde poprvé vystoupila kapela The Beatles a od té doby odehráli v The Cavern nespočet vystoupení a právě tady je objevil jejich manažer Brian Epstein. V následujících letech vystoupilo v klubu mnoho dalších známých kapel, jako The Rolling Stones, The Yardbirds, The Kinks, Elton John, Black Sabbath, Queen nebo The Who, a majitelé klubu si v suterénu blízké budovy otevřeli malé nahrávací studio Cavern Sound. V roce 1973 byl klub uzavřen, ale o pár let později byl zase znovu vybudován a je v provozu dodnes. Mezi preferované žánry se zde řadí pop, indie a rock a klub každý týden hostí několik živých kapel a vystoupení. Mezi současné umělce, kteří v The Cavern vystupovali, můžeme vzpomenout Adele, Jessie J nebo Arctic Monkeys.

Obr. 38 / The Cavern Club, Liverpool

Obr. 39 / The Cavern Club, interiér, Liverpool

2.2.2 Star Club, Hamburk

Star Club byl otevřen v roce 1959 jako první rockandrollový klub v Hamburku. Pro mladé v tehdejší době byl tento klub jako zjevení, když se na jevišti začali objevovat mladí zpocení hudebníci v kožených bundách posázených ostrými cvočky a nechávali naplno řvát své kytary.

Po incidentu mezi fanoušky rockového zpěváka Billa Haleyho a policií, při jeho prvním turné, byl tento žánr z klubu vytlačen a zbyl pouze pop, jazz a germanizované americké rockové písně. Nicméně pokrok se nezastavil a jednoho dne se po městě začaly objevovat jasné oranžové plakáty s nápisem hlásajícím, že staromódní epocha hudby je u konce. Od toho dne lákal klub, který zpočátku děsil jak mladé lidi, tak i jejich rodiče, rockové velikány, jako byli The Beatles, The Bee Gees, Jimi Hendrix, Little Richard, James Brown, Fats Domino, Eric Burton, Lee Curtis nebo Jerry Lee Lewis. Brzy se klub stal velmi populární a kroky každého hudby milovného návštěvníka Hamburku mířily jako první právě do Star Clubu. Lidé z Velké Británie, Francie a dokonce Skandinávie

vážili dlouhou cestu do města jen proto, aby strávili jednu noc v tomto vyhlášeném klubu. Bylo to také díky trochu svobodnějšímu přístupu klubových pravidel k tehdejší době, kdy bylo všechno zábavné zakázané nebo potlačované. Klub byl uzavřen v roce 1987 z důvodu požáru.

Obr. 40 / Star Club, Hamburk

Obr. 41 / Plakát pro vystoupení Beatles ve Star Clubu 1962, Hamburk

2.2.3 Bataclan, Paříž

Bataclan je koncertní sál v Paříži, který je pojmenován po stejnojmenné operetě Jacquese Offenbacha *Ba-ta-clan*. Poprvé byl otevřen v roce 1864 jako kavárna a menší divadlo pro asi tisícovku hostů a pořádaly se zde kabaretní, akrobatická a baletní představení.

Nějakou dobu Bataclan fungoval také jako kino, ale nedlouho poté byl opět přeměněn na koncertní sál pro živou hudbu. V Bataclanu se konají rockové a popové koncerty a další divadelní a hudební akce. Mezi nejznámější osobnosti vystupující na prknech tohoto klubu patří Jeff Buckley, Edith Piaf, Prince, nebo například Oasis, Snoop Dogg, Roots, Jill Scott, 30 Seconds to Mars, New Order, Ellie Goulding a mnoho dalších. Kromě hudební scény slouží Bataclan také pro stand-up komediální vystoupení nebo slavnostní setkání všeho druhu a je tedy místem, kde se pobaví opravdu každý. Bataclan bude také bohužel již navždy spojen s krvavým teroristickým útokem v roce 2015, kdy při vystoupení skupiny Eagles of Death Metal zahynulo po střelbě osm desítek lidí.

Obr. 42 / Bataclan, Paříž

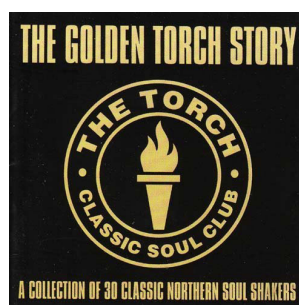
Obr. 43 / Bataclan, interiér, Paříž

2.2.4 The Golden Torch, Tunstall

Před více než padesáti lety se v Anglii v městě Tunstall otevřel noční klub, který měl sice krátký, ale zato velký vliv na hudební scénu a zajistil si své místo v historii. Zpočátku kostel, později kluziště a kino bylo přeměněno v roce 1964 na hudební klub s tanečním parketem. Od roku 1971 se zde konaly celovečerní soulové koncerty, na které chodila více než tisícovka návštěvníků, i když budova byla postavena pro maximálně 500 lidí. Tato dvanáctihodinová vystoupení opakující se každou sobotu patřila v té době do seznamu věcí, které „prostě musíte vidět“, a přitahovala davy lidí všech generací. Klub hostil například kapelu The Stylistics nebo zpěváka Major Lance, který dostal celý taneční parket do kolen písní *You Don't Want Me No More*. Stejně tak jako plamen vyobrazený v jejich logu přitahuje mury, The Golden Torch klub přitahoval davy lidí a hudebních kritiků, kteří byli zděšeni chaosem dvanáctihodinových vystoupení, a klub se potýkal s problémy spojenými s neobnovenou licencí na alkohol. Právě díky tomu byl v březnu roku 1973 bez konečného rozloučení uzavřen.

Obr. 44 / The Golden Torch, Tunstall

Obr. 45 / Obal alba hitů z The Golden Torch

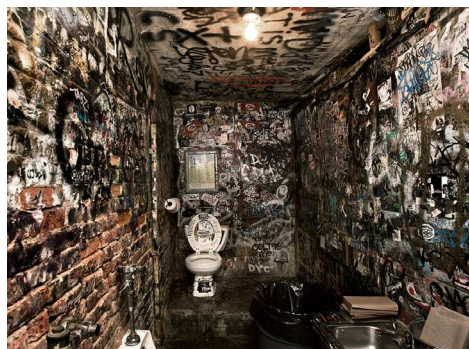
2.2.5 CBGB, New York

Klub CBGB, založený Hillem Kristalem v roce 1973, byl původně – jak jeho název napovídá – podnik zaměřený na country, bluegrass a blues, ale brzy se stal známým místem pro punkové a new wave kapely, jako byly Ramones, Blondie, Television, Guns N' Roses nebo Talking Heads. Jelikož v Hillově klubu country kapely neměly zrovna moc chutí vystupovat, rozhodl se dát možnost i jiným žánrům, mj. rock and rollu a právě undergroundovému hardcore punku. V CBGB klubu existovala pro kapely jediná podmínka, a to taková, že mohly hrát pouze vlastní hudbu, ne žádné „předělavky“. Vedle klubu fungovala také CBGB Record Canteen, obchod a kavárna, která byla v osmdesátých letech přeměněna na uměleckou galerii, kde hráli interpreti trochu „mírnější“ žánry, jako je jazz nebo akustický rock, zatímco CBGB hostilo nadále hardcore punk a metal.

V roce 2006 byl klub uzavřen kvůli sporu o nezaplacený a hlavně neprodloužený nájem a v roce 2013 byla budova, kde sídlil klub, uvedena do národního registru historických míst. Legendární hudební scéna podpořila nové žánry americké hudby a definovala kulturu centra Manhattanu v sedmdesátých letech.

Obr. 46 / CBGB, New York

Obr. 47 / CBGB, interiér, New York

2.2.6 Haçienda, Manchester

Haçienda býval noční klub zbudovaný v roce 1982 a tento bohatě zdobený podnik z červených cihel změnil v té době životy mnoha lidí. Haçienda sestávala z tanečního prostoru, baru, šatny a kavárny nahoře, kdy v přízemí budovy fungoval koktejlový bar. Charakteristickým prvkem byl ikonický žlutý a černý motiv pruhů, který se objevoval na dominantních opěrných pilířích klubu a později také na plakátech a letáčcích.

Obr. 48 / Haçienda, Manchester

Obr. 49 / Haçienda, interiér, Manchester

Když klub poprvé otevřel, nikdo o něj neměl zájem. Bylo to depresivní špinavé místo se špatným zvukem. Ale po roce 1986 se ukázalo, že Haçienda nebyl tak špatný nápad, a v klubu začali vystupovat DJové jako Mike Pickering a Graeme Park s žánrem acid house a rave.

Nezaměstnanost v devadesátých letech zapříčinila vznik mnoha nových gangů a město zcela ovládala kriminalita. Nevyhnula se ani tomuto klubu, který byl po jistou dobu vlastněn britský-

mi gangstery. Objevilo se zde široké spektrum hudebních interpretů, například Madonna při svém prvním vystoupení ve Spojeném království. Selhání bezpečnosti bylo jedním z faktorů, které přispěly k tomu, že v létě 1997 byla Haçienda definitivně uzavřena.

2.2.7 Amnesia, Ibiza

Scénu, která v 90. letech vznikla na středomořském ostrově Ibiza, nešlo okázalostí jen tak překonat. Mladé lidi ze všech koutů světa a špičkové diskžokeje přitahovalo množství obřích klubů. Mezinárodně vyhlášeným se stal právě klub Amnesia s kapacitou až pět tisíc osob a šestnácti bary. Poprvé otevřen byl již v roce 1976, ale teprve po převzetí v roce 1996 Josephem Mullerem se stala Amnesia nejvyhlášenějším klubem na Ibize. V letech 1996 až 1999 získal prestižní ocenění nejlepšího klubu na celém světě od International Dance Music Awards.

Obr. 50 / Amnesia, Ibiza

Obr. 51 / Amnesia, interiér, Ibiza

2.2.8 Fabric, Londýn

Mezi novější světově proslulé kluby bych zařadila Fabric v Londýně. Klub byl založen v roce 1999 a funguje dodnes. V letech 2007 a 2008 byl jmenován nejlepším světovým klubem a hraje se v něm převážně elektronická hudba jako dubstep, house a techno. Fabric má tři oddělené místnosti s nezávislými zvukovými systémy a ve dvou z nich se odehrávají živá vystoupení. Specialitou klubu je jeho vibrující podlaha známá jako „bodysonický“ taneční parket, jehož části jsou připojeny k 450 basovým převodníkům.

Obr. 52 / Fabric, Londýn

Obr. 53 / Fabric, interiér, Londýn

3 SOUČASNÉ HUDEBNÍ KLUBY

Poslední část mé bakalářské práce se věnuje čtyřem vybraným hudebním klubům v Praze. Rozhodla jsem se zaměřit výhradně na kluby, které nabízejí vystoupení živých kapel a ne jen reprodukovanou hudbu nebo DJ pulty. Proto se okruh zkoumaných klubů zúžil. Nakonec jsem vybrala čtyři: tři z níže zmíněných klubů existují už řadu let na české scéně a stačily se zapsat do domácí hudební historie, ale vybrala jsem i jeden novější, který vznikl relativně nedávno.

Ve své práci jsem se chtěla zaměřit na vizuál klubů, tedy hlavně jejich logo a název, ale také na otázku propagačních materiálů. Oslovila jsem přímo pracovníky, nejčastěji produkční, kteří v klubech působí.

3.1 LUCERNA MUSIC BAR

Lucerna Music Bar existuje už dvacet tři let a patří mezi nejzásadnější hudební podniky v České republice. Historie tohoto místa sahá až do prvního desetiletí minulého století, kdy bylo součástí komplexu Palác Lucerna a sloužilo jako příležitostné divadlo a kabaret. V minulosti v těchto prostorách hrávaly převážně populární jazzové kapely. Od roku 1995 zde sídlí Lucerna Music Bar, multižánrový klub, kde stále převládají vystoupení s živou hudbou. Díky rozmanitosti žánrů a hudebních stylů, navštěvují Lucernu návštěvníci téměř všech věkových kategorií.

Díky své velikosti a popularitě si klub může dovolit spolupracovat na vizuálech s velmi známým Studiem Najbrt. Studio v březnu roku 2016 vytvořilo pro klub jejich stávající logo, které pracuje s původním symbolem lucerny a zároveň připomíná mikrofon. To zároveň odkazuje na dobu, kdy tehdejší kabaret vedl hudebník Karel Hašler.

Obr. 54 / Studio Najbrt: Lucerna Music Bar, logo (2016)

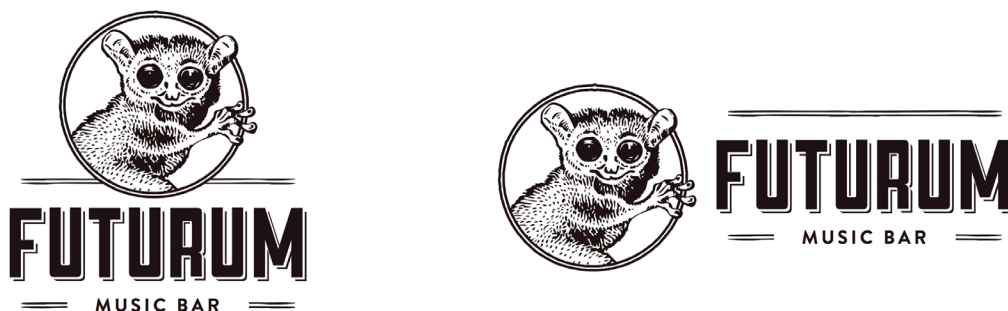
Obr. 55 / Studio Najbrt: Lucerna Music Bar, plakáty (2016)

Jejich moderní vizuál pracuje převážně s černobílou barevností, která je postupně doplňována dalšími barevnými prvky a jednoduchým bezserifovým autorským písmem Fellix LMB. Lucerna Music Bar využívá širokého spektra propagačních materiálů, od velkého množství plakátů všech velikostí, letáčků, samolepek až po reklamní trička a tašky.

3.2 FUTURUM

Klub Futurum sídlí v Praze na Smíchově a má opravdu bohatou historii. Futurum funguje již od padesátých let, kdy nesl název Music F, mezi fanoušky známý jenom jako „Efko“. Jednalo se spíše o kino a bar. V roce 1998 proběhla velká rekonstrukce, jejímž výsledkem byla celková přeměna interiéru. Nyní se klub zaměřuje primárně na kvalitní ozvučení a snese ta nejpřísnější světová měřítka.

Futurum se orientuje převážně na „tvrďší“ muziku, jako jsou punk a hardcore, nebo případně alternativní hudbu, ale rozhodující je hlavně „ideová spřízněnost“ kapely s klubem. V minulosti zde vystupovaly například skupiny Divokej Bill, Žlutý pes, Visací zámek, nebo Vypsaná fixa. Logo klubu vzniklo ve spolupráci s grafickým studiem Popular a dnes Futurum využívá široké propagační portfolio, vždy s ohledem na cílovou skupinu.

Obr. 56-57 / Popular: Futurum music bar, logo

3.3 KLUB 007 STRAHOV

Klub 007 Strahov patří k „nejdéle sloužícím“ hudebním klubům v Praze. Není oblíbený jen u fanoušků, ale také u hudebních interpretů samotných, kdy mnoho z nich vysloveně požaduje na svých turné zastávku právě v pražské Sedmičce. Sedmička funguje už od roku 1969, kdy vznikla na studentských kolejích ČVUT v suterénu bloku 7. Klub jako takový koncerty pořádá jen výjimečně, jelikož prostory spíše pronajímají stálým i jednorázovým pořadatelům. Z toho

důvodu se nesespecializují na jeden vyhraněný žánr, ale každý pořadatel si do klubu přiveze styl, který jemu vyhovuje. Všeobecně se jedná o underground music, nejvíce punk, hardcore, rock, ska, rock and roll, noise, indie, psychedelic nebo metal. Podle produkční Moniky nelze věkovou kategorii návštěvníků klubu přesně definovat, protože ho navštěvují klidně i nezletilí, nebo naopak lidé důchodového věku, ale průměrně se jedná o věk kolem třiceti až padesáti let.

Název klubu vznikl velmi jednoduše, a to díky lokaci, tedy budově číslo 7. Celý název Klub 007 Strahov byl už jen doplňující, aby nedošlo k záměně s jinými kluby. Ale pro skalní fanoušky se jedná pouze o „Sedmičku“. Logo jako takové se napříč lety měnilo často, podle konkrétních produkčních, kteří se zrovna o klub starali. Posledních 10 let používají logo, které je uvedeno v mé práci v různých obměnách, například s odkazem na oslavu padesátého výročí. Bylo navrženo jejich tehdejší grafičkou.

Co se týká propagace, klub tiskne každý měsíc asi dva tisíce barevných programů, občas také samolepky, které připravuje jejich fanynka a příležitostná grafička. Jinak si tištěné promo řeší každý pořadatel sám v rámci své akce.

Obr. 58 / Klub 007 Strahov, logo

Obr. 59 / Klub 007 Strahov, logo k padesátému výročí

3.4 KAIN

Rockový klub Kain se nachází v ulici Husitská v Praze a jedná se o menší klub, který čítá asi šedesát míst k sezení a sto míst na stání. Jednatel a produkčním je Jiří Urban, který mi prostřednictvím e-mailu poskytl doplňující informace k mé práci.

Klub byl založen v roce 2000 Vladimírem Görgelem a hudebníkem Jiřím Urbanem jako Kain s. r. o. Hlavní náplní byla a dosud je koncertní činnost amatérských kapel především rockového zaměření. K tomu se přidružila restaurace. První otevírací akcí byl křest desky projektu Hatrick. Klub ovšem není striktně vyhraněný a již léta hostí i kapely s folkrockovým až bluesovým zaměřením. Věková kategorie navštěvující klub se často mění, podle produkčního záleží hlavně na věku vystupující kapely. Tedy čím mladší hudebníci, tím mladší publikum, a jelikož členové kapel zastupují všechny věkové kategorie, rozmanitost návštěvníků je opravdu velká.

Název Kain je odvozen od názvu známé české kapely Arakain, obecně známé mezi fanoušky jako „Kaini“, a Jiří Urban je jejím členem a zakladatelem. Logo klubu bylo převzato z jedné malby studentky grafického designu. Vlastní grafického designéra klub nemá, jelikož si propagační materiály převážně sám nevytváří. Plakáty na vystoupení posílají kapely svoje vlastní v elektronické podobě. Pracovníci Kainu potom propagují akce na internetu a sociálních sítích, protože výlep by si tak malý klub nemohl dovolit už z důvodu velkého počtu vystoupení ročně.

Obr. 60-61 / Kain, logo

II PRAKTICKÁ ČÁST

4 VIZUÁLNÍ STYL HUDEBNÍHO KLUBU

V praktické části své bakalářské práce jsem se rozhodla vytvořit značku hudebního klubu, který by byl podle mých představ. Po ne moc dlouhém rozmýšlení jsem zvolila klub rockový a hlavně klub, ve kterém se pořádají živá vystoupení. Ale proč hudba a proč zrovna rock? Hudba mě doprovází už od útlého věku, a to hlavně díky mému otci. Já jsem na rozdíl asi od většiny dětí vyrostla na kapelách jako The Kiss, The Beatles a The Doors. Můj otec měl k hudbě velmi blízko a hlavně tedy k hudbě 70. a 80. let a tuto vášeň přenesl, byť asi nevědomě, také na mě. Rocková hudba se stala neoddělitelnou součástí mého života, a když jsem si poprvé sedla za svůj pracovní stůl a rozhlédla se kolem sebe na gramofon, stoh starých vinylových desek a zeď polepenou plakáty skupiny Pink Floyd, volba byla více než jasná. Proto jsem se pokusila vytvořit takový klub, jaký bych si představovala já.

4.1 HEL

Název Hel nevychází z anglického slova Hell – peklo, jak by se mohlo na první pohled zdát a také význam je tomu jen vzdáleně podobný. Při vymýšlení názvu jsem spojila dvě své záliby – hudbu a mytologii. Helheim, zkráceně Hel, je říše mrtvých a také jeden z devíti světů severské mytologie. Toto místo stráží bohyně Hel a přicházejí sem na věčný odpočinek lidé, kteří nezemřeli hrdinskou smrtí a nedostali se tak do Valhally. V žádném případě se ovšem nejedná o nehostinné místo podobající se křesťanskému peklu. Tento název jsem zvolila právě kvůli tomu, že do říše Helheimu přicházejí lidé jak dobří, tak zlí. Odpočívají zde ženy, čestní obchodníci i obyčejní farmáři bez toho, aby museli za svůj život vykonat hrdinské činy, nebo velkolepé věci. Stejně takovou myšlenku jsem měla, když jsem si představovala svůj klub. Klub, kam mohou přijít lidé všeho věku, jakéhokoliv zaměstnání a vzhledu, vousatí motorkáři, nebo klidně mladé studentky, jako jsem já sama. Místo, kde si nemusí člověk na nic hrát, ani si pobyt zde nijak zasloužit, stačí jen přijít a užít si hudbu.

4.1.1 Logo

Samotné logo je vytvořeno pomocí letteringu a písmena nevychází z žádného již existující fontu. Jednotlivé znaky jsem si nejdříve nakreslila a poté vykřivkovala v grafickém programu. Chtěla jsem v logu přiznat pomyslné tahy štetcem, aby celý logotyp působil uvolněným a nijak uhlazeným dojmem a korespondoval tak s rockovým zaměřením klubu. Dvojitá příčka v prvním písmenu H odkazuje zpátky na mytologickou podstatu názvu. Představuje Thrymgjöll, neboli pekelnou mříž, která uzavírá bránu do světa Helheimu. Také základní barevnost jsem po-

nechala v černé a bílé, jednak protože v doprovodném vizuálu pracuji s barvami, ale také proto, že bohyně Hel bývá popisována jako žena napůl bílá a napůl černá. Logotyp lze podle potřeby doplnit o celý název klubu doplňkovým textem – Rock club Hel.

Obr. 62 / Základní verze loga HEL, pozitiv

Obr. 63 / Základní verze loga HEL, negativ

Obr. 64 / Verze loga HEL, barevná

Obr. 65 / Verze loga HEL, glitch effect

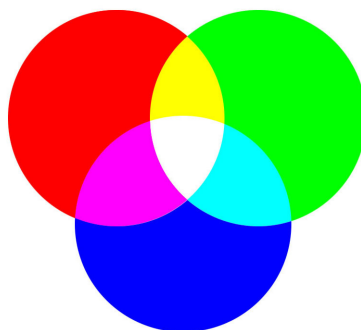

4.1.2 Vizualní styl

Jako doplňkový vizualní prvek k logu jsem zvolila barvy RGB (red, green, blue) a míchání jednotlivých barevných kanálů. Tyto barvy odkazují na barevné osvětlení pódia při hudebním vystoupení, jelikož se klub orientuje i na živou hudbu. Logo doplněné o barevný efekt lze využít na reklamní předměty a propagační plakáty.

Samotný efekt míchání barevných kanálů je určen také na fotky. Jedná se o charakteristický prvek, který po přidání do fotografie jakéhokoliv interpreta nebo kapely spojí vizuál všech akcí dohromady. Pro stálé návštěvníky klubu bude tedy snadné poznat, že se jedná o akci pořádanou právě klubem Hel už na první pohled.

Primárním písmem klubu je Helvetica Neue. Svojí moderní, snadno čitelnou kresbou a zároveň nadčasovostí splňuje požadavky grafického stylu klubu Hel. Základním řezem pro standartní sazbu většiny textů je regular a bold. Toto písmo slouží pro sázení informačního textu na většinu firemních tiskovin. Doplňkovým fontem je Comenia Sans Condensed Bold, ale lze použít pouze v omezené míře například jako vyznačovací písmo pro nadpisy na plakátech.

Obr. 66 / Barevný prostor RGB

4.1.3 Tištěné výstupy

Tištěné výstupy slouží jako propagace klubu. Nejstěžejnějším médiem je určitě plakát, který nejlépe informuje jak o klubu samotném, tak o interpretech a chystaných akcích.

4.1.3.1 Plakáty

Vytvořila jsem dvě ukázkové dvojice plakátů. První propaguje samotný klub Hel. Mým záměrem bylo, aby byly plakáty dobře viditelné a pro kolemjdoucí snadno zapamatovatelné. Druhým faktorem při vytváření designu byl předpoklad, aby plakáty byly hravé, trochu ztřeštěné a ne-

spoutané a odkazovaly tak na rockovou podstatu klubu. Propagační plakáty na akci jsou zaměřené na kapelu The Cure. Jedná se o alternativní rockovou hudební skupinu, která patří mezi jedny z mých oblíbených. Využila jsem fotografií na kterých jsem chtěla odprezentovat snadné použití barevného efektu.

Na všech plakátech je dále použitý efekt „glitch“, neboli efekt rozbité obrazovky, který navazuje na animaci a také podporuje „divoký“ vzhled, kterého jsem se u klubu snažila docílit. V neposlední řadě plakáty obsahují informace o klubu nebo akci, jako je telefonní číslo, adresa a datum.

Obr. 67-68 / Propagační plakáty klubu

Obr. 69-70 / Koncertní plakáty

4.1.3.2 Vizitky

I když by se mohlo zdát, že klasické vizitky jsou již zastaralá věc, určitě tomu tak není. Naopak stále hodně lidí klasické vizitky formátu 90 × 50 vyhledává. Vytvořila jsem proto dvě verze jednoduchých vizitek, tmavou a světlou, které nesou vizuál a název klubu, webové stránky a telefonní číslo.

Obr. 71 / Návrh vizitek

4.1.3.3 Propagační materiály

Jako další propagační materiály jsem zvolila placky a nálepky. V dnešní době se stále jedná o oblíbený reklamní předmět, který vyhledává hodně lidí, a logo klubu tak lze propagovat prakticky kdekoliv.

Dále plátěné tašky, které se těší velké oblibě, a také kytarová trsátka s logem klubu. Poslední kus a tedy klubová trička jsou vytvořena především pro pracovníky klubu, nebo také jako reklamní předmět pro zaryté fanoušky a tzv. „štamgasty“.

Obr. 72-73 / Návrh připínacích pláček a samolepek

Obr. 74 / Návrh kytarových trsátek

Obr. 75 / Návrh klubových triček

Obr. 76 / Návrh plátěné tašky

4.1.4 Digitální výstupy

V dnešní internetové době ovšem už nestačí pouze tištěná forma propagace. Většina lidí a hlavně pak mladších se pohybuje na internetu, kde lze club samozřejmě prezentovat v mnoha nových formách, které tištěný plakát nedovoluje.

4.1.4.1 Motion plakáty

Jako propagaci na internetové stránky jsem se rozhodla pro motion plakáty, které vycházejí právě z tištěných. Na animaci jsem využila efektu míchání barevných kanálů a glitch, který při

pohybu dostává zcela nový rozměr a plakáty by se proto daly prezentovat na sociálních sítích, nebo obrazovkách spolu se zvukovou stopou, která by doplnila podstatu celého klubu.

4.1.4.2 Sociální sítě

Jako jednu z možných prezentací klubu jsem zvolila kromě webových stránek i ukázkou na platformě Instagram. Klasické webové stránky slouží jako prezentace klubu, ale díky Instagramu se může propagace zaměřit na úplně nové možnosti. Tuto aplikaci používá v dnešní době nepřehledné množství lidí a na rozdíl od plakátů lze na Instagramu sdílet aktuální informace a být tak v kontaktu s návštěvníky.

Obr. 77 / Návrh sociálních sítí

4.1.5 Instalace

Praktická část mé bakalářské práce bude prezentována v tištěné formě v podobě zavěšených plakátů. Součástí instalace bude také obrazovka, na které se bude promítat motion forma plakátů a také propagační předměty jako placky a tašky. Celá instalace se odehraje na Zlínském zámku v černé místnosti, která spolu s blikající obrazovkou a barevným světlem v přítmí podtrhne atmosféru rockového klubu. dostává zcela nový rozměr a plakáty by se proto daly prezentovat na sociálních sítích, nebo obrazovkách spolu se zvukovou stopou, která by doplnila podstatu celého klubu.

ZÁVĚR

Psaní teretické práce pro mě bylo zajímavou zkušeností a celý proces jsem si užila. Já sama sebe považuji za milovníka hudby a prostudování tohoto odvětví z druhé strany pro mě bylo obzvlášť zajímavé. Mým cílem bylo ukázat na historii prvních projevů grafického designu v hudebním průmyslu a rozdílné přístupy jednak z pohledu časových období, tak samotných grafických designérů. Z pohledu výtvarníka pro mě bylo velkým přínosem poznat jednotlivé hudební směry také co se týče vizuální stránky a měnících se trendů. Poslech hudby pro mě už nikdy nebude stejný jako dřív.

Stejně tak jsem se seznámila s okolnostmi, jak vlastně takové první hudební a rockové kluby vznikaly a jak rozdílné byly od těch, které známe dnes. Tyto znalosti jsem se snažila zúročit při vytváření své praktické bakalářské práce.

Myšlenka mého klubu má základ v severské mytologii, ale lze ji snadno interpretovat do dnešní doby. Snažila jsem se vyhnout „prázdné“ značce, která by o pravé podstatě klubu nic nevyprávěla. Chtěla jsem vytvořit takový styl klubu, který přijme každého nadšeného milovníka hudby bez ohledu na jeho vzhled, zaměstnání nebo věk. Protože právě to je podle mého názoru podstata hudby. Měla by lidi spojovat, vytvářet v nich emoce a zanechávat dobrý pocit, ať už se jedná o jakýkoliv žánr.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY:

BAČUVČÍK, Radim, 2014. Hudba v reklamě a dalších oblastech marketingové komunikace. 1. vyd. Zlín: VeRBuM, 220 s. ISBN 978-80-87500-51-4.

BLÜML, Jan, 2017. Progresivní rock: světová a československá scéna ve vybraných reflexích. Vydání první. Praha: Togga, spol. s r.o. ve spolupráci s Univerzitou Palackého v Olomouci. 318 stran. ISBN 9788074761249.

EVANS, Mike, 2016. Vinyl: umění výroby desek. Přeložil Michael TALIÁN. Praha: Slovart. ISBN 978-80-7529-126-4.

KOLESÁR, Zdeno, 2006. Kapitoly z dejín grafického dizajnu. Bratislava: Slovenské centrum dizajnu, 222 s. ISBN 80-968658-5-4.

GÖSSEL, Gabriel, 2001. Fonogram: praktický průvodce historií záznamu zvuku. Praha: Radioservis. 229 s. ISBN 808621219X.

OCHS, Michael, 1994. Thousand Record Covers. Köln: Taschen, 767 s. ISBN 978382288595.

NOVÝ, Josef , 2011. Hudební kluby dnešní Prahy. Praha. Bakalářská práce. UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE. Vedoucí práce PaedDr. Michal Nedělka, Dr.

BENETINOVÁ ANDREJKOVÁ, Lucia, 2012. Grafický dizajn v populárnej hudbe od r. 1950 po súčasnosť. Zlín. Diplomová práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Vedoucí práce Doc. PhDr. Zdeno Kolesár, Ph.D.

Osobnosti.cz [online]. 2019 [cit. 05.01.2019]. Dostupné z: <https://zivotopis.osobnosti.cz/andy-warhol.php>

Red Bull Music Academy Daily: The Genius of Graphic Designer Barney Bubbles [online]. 2015 [cit. 2019-01-05]. Dostupné z: <https://daily.redbullmusicacademy.com/2015/03/barney-bubbles-feature>

Ideasondesign: Terry Jones [online]. 2002 [cit. 2019-01-05]. Dostupné z: <http://ideasondesign.net/speakers/speakers/terry-jones/Eye on Design: Seminal Punk Designer Jamie Reid on>

Politics, Pussy Riot + “Practical Magic” [online]. 2018 [cit. 2019-01-05]. Dostupné z: <https://eyeondesign.aiga.org/seminal-punk-designer-jamie-reid-on-politics-pussy-riot-practical-magic/>

I-D Magazine - i-D. [online]. Copyright © 2017 VICE Media LLC [cit. 05.01.2019]. Dostupné z: https://i-d.vice.com/en_uk/topic/i-d-magazine

The New York Times: The Return of a Magazine That Changed Culture [online]. 2019 [cit. 2019-01-05]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2019/03/26/style/the-face-magazine.html>

Ultimateclassicrock: YES – BEST BAND LOGOS [online]. 2012 [cit. 2019-01-05]. Dostupné z: <https://ultimateclassicrock.com/yes-best-band-logos/>

Wikipedia: the free encyclopedia: Roger Dean [online]. Wikipedia Foundation, 18. 2. 2019 [cit. 2019-01-05]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Roger_Dean

ENCYCLOPÆDIA BRITANNICA: Storm Elvin Thorgerson [online]. 2019 [cit. 2019-01-05]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/biography/Storm-Elvin-Thorgerson>

Famous Graphic Designers: Storm Thorgerson [online]. 2019 [cit. 2019-01-05]. Dostupné z: <https://www.famousgraphicdesigners.org/storm-thorgerson>

Noisey: A Look Back at Hipgnosis, Pioneers of the Avant-Garde Record Cover [online]. 2019 [cit. 2019-01-05]. Dostupné z: https://noisey.vice.com/en_ca/article/ev59pw/hipgnosis-record-cover-pink-floyd-appreciation

Joy Division’s ‘Unknown Pleasures’ Cover: The Science Behind an Image – Rolling Stone. Rolling Stone – Music, Film, TV and Political News Coverage [online]. Copyright © Copyright 2018 Rolling Stone, LLC, a subsidiary of Penske Business Media, LLC. [cit. 05.01.2019]. Dostupné z: <https://www.rollingstone.com/music/music-news/joy-divisions-unknown-pleasures-cover-the-science-behind-an-image-191126/>

Peter Saville | Biography, Designs and Facts. Famous Graphic Designers | List, Biographies and Designs [online]. Copyright © 2019. [cit. 05.01.2019]. Dostupné z: <https://www.famousgraphic-designers.org/peter-saville/>

Karel HALOUN | Revolver Revue. Revolver Revue | časopis kulturní sebeobrany [online]. Copyright © Revolver Revue 2019 [cit. 22.02.2019]. Dostupné z: <http://revolverrevue.cz/karel-haloun>

Karel Haloun | Hudba Praha. Hudba Praha, 2009 [online]. [cit. 22.02.2019]. Dostupné z: <http://www.hudbapraha.cz/kapela/karel-haloun>

Blackmetalový typograf ilustroval Drákulu i Krchovského | Brno. Český rozhlas Brno [online]. Copyright © 1997 [cit. 22.02.2019]. Dostupné z: <https://brno.rozhlas.cz/blackmetalovy-typograf-ilustroval-drakulu-i-krchovskeho-7581203>

Atlas Obscura: Cabaret Voltaire: the Dada House [online]. 2019 [cit. 2019-01-05]. Dostupné z: <https://www.atlasobscura.com/places/cabaret-voltaire-dada-house>

Rady na cestu: The Cavern Club: místo, kde začínali slavní Beatles [online]. 2019 [cit. 2019-01-05]. Dostupné z: <https://www.radynacestu.cz/magazin/the-cavern-club/>

Star Club - Hamburg Tourismus GmbH. Hotels in Hamburg, musicals, affordable packages - HAMBURG Tourismus [online]. Copyright © 2018 [cit. 05.01.2019]. Dostupné z: <https://www.hamburg-travel.com/attractions/best-of-hamburg/st.-pauli-reeperbahn/star-club/>

Le Bataclan History and Paris Attacks | Billboard. Billboard - Music Charts, News, Photos & Video | Billboard [online]. Copyright © 2019 Billboard. All Rights Reserved. [cit. 05.01.2019]. Dostupné z: <https://www.billboard.com/articles/news/magazine-feature/6769303/le-bataclan-history-paris-attacks>

Soul-on-Trent: 50 years since The Golden Torch opening - BBC News. BBC - Homepage [online]. Copyright © 2019 BBC. [cit. 05.01.2019]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/uk-england-stoke-staffordshire-35174596>

CBGB | The Unique History . CBGB | Birthplace of NYC's Rock, Folk & Punk Music [online]. Copyright © 2016 CBGB. All [cit. 05.01.2019]. [cit. 05.01.2019]. Dostupné z: <https://www.cbgb.com/about>

The Secret Gangland History of the Hacienda Nightclub - VICE. [online]. Copyright © 2017 VICE Media LLC [cit. 05.01.2019]. [cit. 05.01.2019]. Dostupné z: https://www.vice.com/en_uk/article/3bwjnj/jason-coghlan-reveals-the-secret-gangland-history-of-the-hacienda

Amnesia: AMNESIA IBIZA - The birthplace of the Balearic beat. [online]. 2019 [cit. 2019-01-05]. Dostupné z: <https://www.amnesia.es/history/en>

Fabric nightclub [online]. 2019 [cit. 2019-01-05]. Dostupné z: <https://www.fabriclondon.com/club/about>

Wikipedia: the free encyclopedia: Kabaret [online]. Wikipedia Foundation, 16. 2. 2019 [cit. 2019-01-05]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Kabaret>

The Speakeasies of the 1920s - Prohibition: An Interactive History. Prohibition: An Interactive History, presented by The Mob Museum 2019 [online]. [cit. 16.01.2019]. Dostupné z: <http://prohibition.themobmuseum.org/the-history/the-prohibition-underworld/the-speakeasies-of-the-1920s/>

SEZNAM POUŽITÝCH OBRÁZKŮ:

- Obr. 1 / Robert Delaunay: *Rythme. Joie de vivre* (1930) [online]. In: . [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <https://alterecho.muzikus.cz/altersfera/clanky/hudba-napric-obrazem.html>
- Obr. 2 / František Kupka: *Amorfa. Dvoubarevná fuga* (1912) [online]. In: . [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: http://sbirky.ngprague.cz/dielo/CZE:NG.O_5942
- Obr. 3 / Alex Steinweiss, Columbia Records: *Smash Hits By Rodgers & Hart* (1948) [online]. In: . [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <https://www.discogs.com/Rodgers-Hart-Smash-Hits-By-Rodgers-Hart/release/5880723>
- Obr. 4 / Jim Flora: *Kid Ory, album Fine Art Print* (1947) [online]. In: . [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <https://www.jimflora.com/kid-ory-album-fine-art-print/>
- Obr. 5 / Jim Flora: *album Mambo for Cats* (1955) [online]. In: . [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <https://www.jimflora.com/prints/album-cover-art/mambo-for-cats/>
- Obr. 6 / *Album Here's Little Richard* (1957) [online]. In: . [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <https://www.udiscovermusic.com/stories/little-richard-all-his-1957-glory/>
- Obr. 7 / Milton Glaser, *Push Pin Studio: plakát k albu Boba Dylana* (1967) [online]. In: . [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <https://www.miltonglaser.com/store/c/posters/824/dylan-reproduction-2008>
- Obr. 8 / Wes Wilson: *koncertní plakát* (1967) [online]. In: . [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <http://magazine.du.edu/campus-community/myhren-gallery-exhibit-celebrates-art-psychedelic-rock-poster/>
- Obr. 9 / Victor Moscoso: *koncertní plakát* (1967) [online]. In: . [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <https://dukepoppe.wordpress.com/2013/04/01/victor-moscoso-the-grand-old-master-of-psychedelic-rock-posters/>
- Obr. 10 / Peter Blake a Jann Haworth: *The Beatles, album Sergeant Pepper's Lonely Hearts Club Band* (1967) [online]. In: . [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <https://itunes.apple.com/us/album/sgt-peppers-lonely-hearts-club-band/401141921>
- Obr. 11 / Andy Warhol: *Velvet Underground, album The Velvet Underground & Nico* (1967) [online]. In: . [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <https://www.ebay.com/itm/The-Velvet-Underground-The-Velvet-Underground-Nico-50th-Anniversary-New-Vinyl-/132240620625>
- Obr. 12 / Andy Warhol: *The Rolling Stones, album Sticky Fingers* (1971) [online]. In: . [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <https://www.rocker.sk/podoby-rockovej-mody-konzervativni-rebeli/361>
- Obr. 13 / *The Kiss, album Creatures of the Night* (1982) [online]. In: . [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <https://www.discogs.com/Kiss-Creatures-Of-The-Night/release/6559953>
- Obr. 14-15 / *Guns N' Roses, album Sweet Child O'Mine* [online]. In: . [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <https://www.discogs.com/Guns-N-Roses-Sweet-Child-O-Mine-Remix/release/1168289>
- Obr. 16 / Jamie Reid: *Sex Pistols, album God Save the Queen* [online]. In: . [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <https://www.telegraph.co.uk/music/artists/god-save-queen-40-sex-pistols-made-controversial-song-history/>
- Obr. 17 / Jamie Reid: *Sex Pistols, plakát Fuck Forever* [online]. In: . [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <https://www.lofty.com/products/jamie-reid-sex-pistols-fuck-forever-print-1-6xk0b>
- Obr. 18 / Terry Jones: *obálka časopisu i-D* (1985) [online]. In: . [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <http://www.design-is-fine.org/post/58907430732/terry-jones-i-d-no-28-the-art-issue-august>
- Obr. 19 / Terry Jones: *obálka časopisu i-D* (1982) [online]. In: . [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <http://covers.i-d.co/cover/10/1>
- Obr. 20 / Neville Brody: *písmo Blur* (1981) [online]. In: . [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <https://www.moma.org/collection/works/139325>
- Obr. 21 / Neville Brody: *obálka časopisu Face* (1985) [online]. In: . [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <http://www.designcurial.com/news/ahead-of-the-curve/>
- Obr. 22 / Roger Dean: *Yes, album Fragile* (1971) [online]. In: . [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <http://www.progarchives.com/album.asp?id=1825>
- Obr. 23 / Roger Dean: *Uriah Heep, album Sea of Light* (1995) [online]. In: . [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <http://albumcovergallery.blogspot.com/2011/09/roger-dean-selected-album-covers-part-2.html>
- Obr. 24 / Roger Dean: *logo kapely Yes* [online]. In: . [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <https://thehellionrocks.com/2013/01/05/yes-a-band-near-and-dear-to-me/>
- Obr. 25-28 / *Hipgnosis: Pink Floyd, album The Dark Side of the Moon* (1973) [online]. In: . [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <http://www.hipgnosis-covers.com/pinkfloyd/darksideofthemoon.html>

- Obr. 29 / Peter Saville: Joy Division, album Closer (1980 [online]. In: . [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/music/gallery/2011/may/29/joydivision-neworder>
- Obr. 30 / Peter Saville: Joy Division, album Unknown Pleasures (1979) [online]. In: . [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <http://www.codex99.com/design/95.html>
- Obr. 31 / Karel Haloun: Ženy, album K smrti vylekán (1992) [online]. In: . [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <https://www.discogs.com/Ženy-K-Smrti-Vylekán/release/5012958>
- Obr. 32 / Karel Haloun: linoryt, Portrét Vladimíra Mišika (2009) [online]. In: . [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <https://ceskobudejovicky.denik.cz/galerie/karelhaloun.html?mm=1978325&back=582858628-235-5&photo=5>
- Obr. 33 / František Štorm: Master's Hammer, album Poletíme komínem (2013) [online]. In: . [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: http://frantisekstorm.com/art_sets/27
- Obr. 34 / František Štorm: Necrocock, Houbašské album (2016) [online]. In: . [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: http://frantisekstorm.com/art_sets/8
- Obr. 35 / František Štorm: logo časopisu Rock&All [online]. In: . [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: http://frantisekstorm.com/art_sets/40
- Obr. 36 / Wigan Casino, Manchester [online]. In: . [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <https://www.clashmusic.com/features/what-does-a-blue-plaque-for-wigan-casino-mean-anyway>
- Obr. 37 / Tresor, Berlín [online]. In: . [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <http://www.iheartberlin.de/de/2015/09/03/party-ruins-a-history-of-berlins-club-culture/>
- Obr. 38 / The Cavern Club, Liverpool [online]. In: . [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <http://historiasbeatles.com/lugaresbeatle-cavern-club/>
- Obr. 39 / The Cavern Club, interiér, Liverpool [online]. In: . [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <https://www.liverpoolecho.co.uk/whats-on/arts-culture-news/liverpools-original-cavern-club-could-12024163>
- Obr. 40 / Star Club, Hamburk [online]. In: . [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <https://euromenttravel.com/today-in-history/star-club-opens-in-hamburg-germany>
- Obr. 41 / Plakát pro vystoupení Beatles ve Star Clubu 1962, Hamburk [online]. In: . [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <https://euromenttravel.com/today-in-history/star-club-opens-in-hamburg-germany>
- Obr. 42 / Bataclan, Paříž [online]. In: . [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <https://hiveminer.com/Tags/bataclan%2Cconcert>
- Obr. 43 / Bataclan, interiér, Paříž [online]. In: . [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <https://www.thejournal.ie/paris-attacks-2-3079613-Nov2016/>
- Obr. 44 / The Golden Torch, Tunsall [online]. In: . [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <http://www.northernsoultrain.co.uk/index/torch.html>
- Obr. 45 / Obal alba hitů z The Golden Torch [online]. In: . [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: https://www.amazon.co.uk/Golden-Torch-Story-Various-Artists/dp/B000024HXM/ref=tmm_acd_swatch_0?encoding=UTF8&qid=&sr=
- Obr. 46 / CBGB, New York [online]. In: . [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <http://www.anothermag.com/art-photography/7099/patti-smith-what-remains-is-future>
- Obr. 47 / CBGB, interiér, New York [online]. In: . [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <http://borucki.com/music-prints/cbgb>
- Obr. 48 / Haçienda, Manchester [online]. In: . [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <http://www.redcafe.net/threads/the-hacienda-club-classics.428416/>
- Obr. 49 / Haçienda, interiér, Manchester [online]. In: . [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <https://www.geektown.co.uk/2019/01/14/the-final-curtain-the-uks-lost-music-venues/>
- Obr. 50 / Amnesia, Ibiza [online]. In: . [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <https://pulserradio.net/articles/2018/09/british-man-is-suing-amnesia-ibiza-for-alleged-injury-in-club>
- Obr. 51 / Amnesia, interiér, Ibiza [online]. In: . [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: https://www.ibiza-spotlight.com/night/clubs/amnesia_i.htm
- Obr. 52 / Fabric, Londýn [online]. In: . [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <https://thespaces.com/fabric-nightclub-to-reopen-says-mayor-of-london-sadiq-khan/>
- Obr. 53 / Fabric, interiér, Londýn [online]. In: . [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <https://www.billboard.com/articles/news/dance/7646957/fabric-london-death-mdma>
- Obr. 54 / Studio Najbrt: Lucerna Music Bar, logo (2016) [online]. In: . [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <https://www.musicbar.cz/novinky/predstavujeme-nove-logo-a-novy-vizualni-styl-lucerna-music-baru/>
- Obr. 55 / Studio Najbrt: Lucerna Music Bar, plakáty (2016) [online]. In: . [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <https://www.musicbar.cz/novinky/predstavujeme-nove-logo-a-novy-vizualni-styl-lucerna-music-baru/>
- Obr. 56-57 / Popular: Futurum music bar, logo [online]. In: . [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <https://futurum.musicbar.cz/kontakty/>

Obr. 58 / Klub 007 Strahov, logo, archiv produkčního manažera klubu

Obr. 59 / Klub 007 Strahov, logo k padesátému výročí archiv produkčního manažera klubu

Obr. 60-61 / Kain, logo [online]. In: . [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: <http://www.kain.cz/kontakty-na-kain.html>

Obr. 62 / Základní verze loga HEL, pozitiv, archiv autora

Obr. 63 / Základní verze loga HEL, negativ, archiv autora

Obr. 64 / Verze loga HEL, barevná, archiv autora

Obr. 65 / Verze loga HEL, glitch effect, archiv autora

Obr. 66 / Barevný prostor RGB [online]. In: . [cit. 2019-05-01]. Dostupné z: <http://www.obrazkarna.cz/uzitecne/barevne-prostory-systemy-barev/>

Obr. 67-68 / Propagační plakáty klubu, archiv autora

Obr. 69-70 / Koncertní plakáty, archiv autora

Obr. 71 / Návrh vizitek, archiv autora

Obr. 72-73 / Návrh připínacích placek a samolepek, archiv autora

Obr. 74 / Návrh kytarových trsátek, archiv autora

Obr. 75 / Návrh klubových triček, archiv autora

Obr. 76 / Návrh plátěné tašky, archiv autora

Obr. 77 / Návrh sociálních sítí, archiv autora